

**TURUN
YLIOPISTO**
Oikeustieteellinen
tiedekunta

Lastensuojelulaitoksessa olleet nuoret jengiytymisen riskiryhmänä Suomessa

Tutkimus taustalla vaikuttavista riskitekijöistä sekä jengiytymisen ennaltaehkäisystä

OTMU2500 Rikollisuus ja siihen reagointi
ON-työ

Laatija:
Ida Lindqvist

2.6.2024

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

ON-työ

Oppiaine: Oikeustiede

Tekijä: Ida Lindqvist

Otsikko: Lastensuojelulaitoksessa olleet nuoret jengiytymisen riskiryhmänä Suomessa

Ohjaaja: Elsa Saarikkomäki

Sivumäärä: 22 sivua

Päivämäärä: 2.6.2024

Tämän ON-työn tarkastelukohteena on lastensuojelulaitoksessa olleet nuoret jengiytymisen riskiryhmänä Suomessa. Työssä on tarkoitus selvittää, mitkä tekijät voivat mahdollisesti altistaa nuoria jengiytymiselle, onko lastensuojelulaitoksissa olleilla nuorilla havaittavissa samoja tekijöitä sekä miten jengiytymistä voidaan pyrkiä ehkäisemään. Työssä tuodaan esille riskitekijöitä, kuten työttömyys, syrjäytyminen yhteiskunnasta sekä ongelmat koulutuksen kanssa, mitkä voivat vaikuttaa jengiytymisen taustalla. Lisäksi selvitetään millaisia ehkäisykeinoja on käytettävissä nuorten jengiytymisen torjumiseksi. Tutkielman avulla voidaan tunnistaa toimivia strategioita ja käytäntöjä, joilla erityisesti jengien rekrytointiprosessiin kyetään puuttumaan.

Tässä ON-työssä käytetyt menetelmät perustuvat lähtökohtaisesti kirjallisuuskatsaukseen. Työssä kartoitetaan aiempia tutkimuksia analysoidaan eri aineistoja. Teoreettista viitekehystä saadaan aiemmista jengiytymisen taustalla vaikuttavien tekijöiden tutkimuksista, lastensuojelulaitoksissa olleitten taustojen tutkimuksista, kriminologisista valtavirtateorioista sekä alakulttuuritutkimuksesta. Näiden avulla selvitetään jengiytymisen taustatekijöitä ja ennaltaehkäisykeinoja sekä niiden tehokkuutta.

Työn perusteella voidaan perustellusti väittää, että nuorten jengiytymisen taustalla vaikuttavat moninaiset tekijät. Näitä tekijöitä voidaan myös useasti havaita olevan lastensuojelulaitoksessa olleilla nuorilla. Tekijöiden tunnistamisella on olennainen vaikutus jengiytymisen ennaltaehkäisyssä. Tämän työn perusteella voidaan todeta, että nuoren omalla ja tämän vanhempien sosioekonomisella asemalla ja nuoren taustalla yleisesti on selvä vaikutus potentiaaliselle jengiin liittymiselle. Näihin riskitekijöihin on puututtava ja nuorille sekä heidän perheilleen on tarjottava tukea ja ohjausta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa jengiytymisen ehkäisemiseksi.

Avainsanat: katujengi, lastensuojelulaitos, nuorisojengiytyminen, ennaltaehkäisy

Sisällys

Lastensuojelulaitoksessa olleet nuoret jengiytymisen riskiryhmänä Suomessa I

Lähteet.....	VII
Lyhenteet.....	XI
Liitteet.....	XII
1 Johdanto.....	1
1.1 Taustaa	1
1.2 Aiempi tutkimus	2
2 Katujengi käsitteenä	3
3 Kriminologinen näkökulma jengiytymiseen	4
3.1 Valtavirtakriminologiset näkökulmat	4
3.2 Nuorisojengialakulttuuri	6
4 Huostaanoton edellytykset	9
4.1 Kokonaisvaltainen ja yksilöllinen arviointi.....	9
4.2 Kasvuolosuhteiden arviointi	9
4.3 Lapsen elämäntavan vahingollisuuden arviointi	10
4.4 Avohuollon tukitoimien arviointi.....	10
4.5 Lapsen edun arviointi	11
5 Riskitekijöitä ja syitä jengiytymiselle	12
5.1 Sosioekonomiset riskit	12
5.2 Lapsuuden negatiiviset kokemukset	13
6 Ehkäisykeinoja	16
6.1 Katujengien ehkäisemisestä yleisesti.....	16
6.2 Jengien rekrytoinnin estäminen.....	17
7 Jatkotutkimustarve ja loppupäätelmät.....	20
7.1 Jatkotutkimussuunnitelma	20
7.2 Lopuksi	20

Lähteet

Kirjallisuus

- Acosta, Elena – Muñoz de Bustillo, Carmen – Martín, Eduardo – Aragón, Nuria – Betancort Moisés, Evaluation of the Effectiveness of Minimum Intervention Measures on Young Offenders. *The Spanish Journal of Psychology* 15(2): 702-709. 2012.
- Alanko, Markus – Kinnunen, Aarne – Piispa, Minna – Sambou, Saija, Rikoksentorjuntatyön tehostaminen Suomessa; Esitys rikoksentorjunnan organisoinnista ja nuorisorikollisuuden vähentämisen koordinoinnista. Oikeusministeriön julkaisuja, *Selvityksiä ja ohjeita* 2023:30. Oikeusministeriö, Helsinki 2023.
- Bernard, Thomas – Snipes, Jeffrey – Gerould, Alexander, *Vold's Theoretical Criminology*. Oxford University Press 2010.
- Cohen, Albert, *Delinquent Boys: The Culture of the Gang*. The Free Press 1955.
- Danyko, Stephen.J – Arlia, Alisondra – Martinez Jose, Historical Risk Factors Associated with Gang Affiliation in a Residential Treatment Facility: A Case/Control Study. *Residential Treatment for Children & Youth*, 20(1), 67-77. 2002.
- EUCPN, *Street gang prevention, EUCPN Toolbox Series*. Brussels 2022.
- Farmer, Antoinette – Hairston, Timothy, Predictors of Gang Membership: Variations Across Grade Levels. *Journal of Social Service Research* 39: 530–544. 2013.
- Forss, Marko, Katujengi rikosoikeudellisesti määriteltynä järjestäytyneenä rikollisryhmänä, *Edilex-sarja* 2023/26, s. 2–32.
- Gilman, Amanda – Hill, Karl – Hawkins, David – Howell, James – Kosterman, Rick, The Development Dynamics of Joining a Gang in Adolescence: Patterns and Predictors of Gang Membership. *Journal of Research on Adolescence* 24: 204–219. 2014.
- Haapajärvi, Linda – Junnilainen, Lotta, Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina. *Yhteiskuntapolitiikka* 79(6): 709–711. 2014.
- Haapasalo, Jaana, Millaiset tekijät suojaavat epäsosiaaliselta ja rikolliselta kehitykseltä? Teoksessa Päivi Honkatukia ja Janne Kivivuori (toim.) *Nuorisorikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen

- julkaisuja 221. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 66. Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 33. Helsinki 2006.
- Howell, James – Egley, Arlen, *Moving Risk Factors into Developmental Theories of Gang Membership*. Sage Publications 3: 334-354. 2005.
- Huttunen, Kristiina – Pekkarinen, Tuomas – Uusitalo, Roope – Virtanen, Hanna, *Lost Boys: Access to Secondary Education and Crime*. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2019.
- Jeffery, Ray, *Criminology: An Interdisciplinary Approach*. Prentice-Hall 1990.
- Järvinen, Saija – Alanko, Markus – Piispa, Minna, *Toimenpideohjelma nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027*. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:13. Oikeusministeriö, Helsinki 2024.
- Kestilä, Laura – Väisänen, Antti – Paananen, Reija – Heino, Tarja – Gissler, Mika, *Kodin ulkopuolelle sijoitetut nuorina aikuisina: Rekisteripohjainen seurantatutkimus Suomessa vuonna 1987 syntyneistä*. *Yhteiskuntapolitiikka* 77(6), 599–620. 2012.
- Kivivuori, Janne – Aaltonen, Mikko – Näsi, Matti – Suonpää, Karoliina – Danielsson, Petri, *Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. *Gaudeamus* 2018.
- Laine, Matti, *Kriminologia ja rankaisun sosiologia*. *Tietosanoma* 2007.
- Miller, Walter, *Lower-Class Culture as Generating Milieu of Gang Delinquency*. Teoksessa Weis, Joseph, Crutchfield, Robert ja Bridges, George (toim.) *Juvenile Delinquency*. Pine Forge Press 2001.
- Newburn, Tim, *Criminology*. Willan Publishing 2007.
- Pekkarinen, Elina – Myllyniemi, Sami (toim.), *Opin polut ja pientareet*. Nuorisobarometri. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017.
- Rahman, Md. Mahfuzur, *Theoretical framework on juvenile gang delinquency: its roots and solutions*. *Beijing Law Review* 13(3): 477–488.
- Ristikari, Tiina – Keski-Säntti, Markus – Sutela, Elina – Haapakorva, Pasi – Kiilakoski, Tomi – Pekkarinen, Elina – Kääriälä, Antti – Aaltonen, Mikko – Huotari, Tiina – Merikukka, Marko – Salo, Jarmo – Juutinen, Aapo – Pesonen-Smith, Anna – Gissler, Mika, *Suomi lasten kasvuympäristönä:*

- Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018.
- Sutela, Mika, Nuorisirikollisuus: Taktinen teema-analyysi – määritelmät, tilannekuva ja toimintamallit. Poliisihallitus. 2024.
- Van Ngo, Hieu – Calhoun, Avery – Worthington, Catherine – Pynch, Tim – Este, David, The Unravelling of Identities and Belonging: Criminal Gang Involvement of Youth from Immigrant Families. 2017. *Int. Migration & Integration* 18: 63-84.
- Villman, Emma – Kaakinen, Markus, Nuorten vakavan rikollisuuden ja jengiväkivallan ehkäisy Ruotsissa ja Tanskassa: Katsaus arviointitutkimuksista. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2024:9. Oikeusministeriö, Helsinki 2024.
- Vold, George – Bernard, Thomas, *Theoretical Criminology*. Oxford University Press 1986.
- Väisänen, Antti – Linnosmaa, Ismo – Kestilä, Laura – Paananen, Reija – Gissler, Mika, Sijaishuollon vaikutus koulutukseen ja rikollisuuteen. Työpaperi 3/2014, s.39–45. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2014.
- Weerman, Frank M., Maxson Cheryl, L., Esbensen, Finn-Aage, Aldridge, Judith, Medina, Juanjo, & van Gemert, Frank Eurogang program manual- Background, development, and use of the Eurogang instruments in multi-site, multi-method comparative research, February 2009.
- Wijnberg, Marcelle – Green, Sulina, Male gang member's perspectives on gang membership and the role of drugs. 2014. *Social Work*, 50(2): 284-302.
- Winfree, Thomas – Bäckström, Teresa Vigil – Mays, Larry, Social Learning Theory, Self-Reported Delinquency, and Youth Gangs. Teoksessa Weis, Joseph, Crutchfield, Robert ja Bridges, George (toim.) *Juvenile Delinquency*. Pine Forge Press 2001.
- Zhang, Hongwei – Zhao, Jihong Solomon – Ren, Lin – Zhao, Ruohui, Subculture, Gang Involvement, and Delinquency: A Study of Incarcerated Youth in China. *Justice Quarterly* 34(6), s. 952-977.

Medialähteet

Massinen, Tuomas, Katujengi-ilmiö nostaa päätään Vantaalla – ”Tilanne on nopeasti vakavoitunut”. Vantaan Sanomat 13.11.2021.

<https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/4365131> (Luettu 11.4.2024)

Muut lähteet

Katujengien rikollisuus. Poliisi. Saatavilla: <https://poliisi.fi/katujengien-rikollisuus>.

Luettu 02.04.2024. (Katujengien rikollisuus, poliisi).

Lastensuojelun käsikirja: Huostaanottotarpeen arviointi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 7.12.2023. Saatavilla:

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/huostaanottotarpeen-arviointi>. Luettu 24.5.2024. (THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi).

Lastensuojelun käsikirja: Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 7.12.2023. Saatavilla:

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>. Luettu 2.6.2024. (THL 7.12.2023, lastensuojelun avohuollon tukitoimet).

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty

7.12.2023. Saatavilla: <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy>. Luettu 28.5.2024. (THL 7.12.2023, nuorten syrjäytymisen ehkäisy).

Lyhenteet

ETLA	Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
EUCPN	European Crime Prevention Network; Euroopan rikostorjuntaverkosto
LastensuojeluL	Lastensuojelulaki
MST	Multisystemic Teraphy; Multisysteeminen terapia
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Liitteet

Liite 1. Seminaarityöhön tehdyt muutokset

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Katujengit ilmiönä on kansainvälisesti tunnettu, mutta Suomessa se on jokseenkin uusi asia. Uutisissa ja mediassa se on vasta aivan viime aikoina noussut esille ja siitä on luotu mielikuva vakavana yhteiskunnallisena uhkana. Tutkimusaukko on erityisesti jengiytymisen taustalla vaikuttavissa riskitekijöissä sekä näitten yhtäläisyydestä lastensuojelulaitoksissa olleitten nuorten taustoihin. Suomessa aiheesta on tehty vähäisesti tutkimusta ja se on pikemminkin kohdistunut joko jengiytymiseen tai lastensuojelulaitoksissa olleitten myöhempään rikollisuuteen. Kansainvälisesti tutkimusta on tehty enemmän, mutta sekin kohdistuu hyvin pitkälti samoihin asioihin kuin suomalainen tutkimus.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: 1. Mitkä taustatekijät altistavat jengiytymiselle? 2. Ovatko lastensuojelulaitoksessa olleet nuoret riskiryhmässä rekrytoitua katujengiin? 3. Miten heidän mahdollista jengiytymistään voidaan ehkäistä?

Tarkastelen ensin katujengiä käsitteenä luvussa 2. Tämän jälkeen lähestyn aihetta kriminologisten valtavirtatekijöiden ja alakulttuuritutkimuksen näkökulmasta luvussa 3. 4. luvussa avaam tarkemmin huostaanoton edellytyksiä, jotta lastensuojelulaitoksissa olleitten nuorten taustoja voisi ymmärtää paremmin. Lisäksi pohdin erilaisia sosioekonomisia sekä yhteiskunnallisia tekijöitä, joilla voi olla yhteys jengiytymiseen ja huostaanottoon luvussa 5. Tarkastelen vielä lopuksi luvussa 6 erilaisia keinoja jengiytymisen ehkäisemiseksi keskittyen erityisesti rekrytoinnin ehkäisemiseen. Tässä työssä en rajallisen tilan vuoksi tule käsittelemään lastensuojelulaitosten olosuhteita tai katujengi-ilmiön todellista vakavuusastetta Suomessa.

Katujengeillä tarkoitan tässä ON-työssä poliisin hallinnollisen määritelmän täyttäviä ryhmiä.¹ Käytän sekaisin termejä jengi, nuorisojengi ja katujengi, jotka toimivat synonyymeina toisilleen. Rikollisuudella tarkoitan tekoja, jotka on säädetty rikoslaissa (39/1889) rangaistaviksi. Katujengille ei ole laissa säädettyä määritelmää, mutta ryhmän tekemä rikollisuus, kuten huumausaine-, väkivalta- ja ryöstörikollisuus, ovat rikoslaissa kiellettyä toimintaa. ”Nuoret” on terminä varsin laaja sekä eri lähteissä hyvin epäjohdonmukaisella

---

¹ Ks. tarkemmin määritelmästä luvussa 2.

tavalla määritelty. Kuitenkin tässä työssä tarkoitan nuorisolain (1285/2016) 1 luvun 3 §:n 2 kohdan mukaisesti nuorilla kaikkia alle 29-vuotiaita. Lastensuojelulaitoksilla tarkoitan tässä työssä erityisesti lastenkoteja ja nuorisokoteja. Näissä lapsille ja nuorille tarjotaan ympärivuorokautista laitoshuoltoa, jonka tarkoituksena on kodinmukainen kuntoutus.

Työ pohjautuu jengiytymisen empiiriseen kriminologiseen tutkimukseen, joka puolestaan perustuu laadulliseen eli kvalitatiiviseen tutkimukseen. Nuorisojengiytymisen tutkiminen perustuu kirjalliseen materiaaliin. Tutkimuksessa on hyödynnetty kansallista sekä kansainvälistä kirjallisuutta, virallisaineistoa ja muita aineistoja.

1.2 Aiempi tutkimus

Nimenomaan tästä aiheesta ei Suomessa ole tehty lainkaan tutkimusta ja kansainvälisestikin niukasti. Esittelen kuitenkin muutaman tässä työssä tarkastelemani tutkimuksen.

Suomalaisessa tutkimuksessa Kestilä kumppaneineen selvittivät kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleiden lasten ja nuorten pärjäämistä nuorena aikuisuudessa. Asiaa tarkasteltiin muun muassa koulutuksen, mielenterveyden ja rikollisuuden kannalta. Tuloksissa selvisi, että sijoitettuna olleilla oli esimerkiksi suurempi todennäköisyys kouluttautua huonommin, hankkia aiemmin lapsia sekä pärjätä taloudellisesti huonommin kuin muilla.

Niin ikään Väisälä ja muut selvittävät sijaishuollon vaikutusta koulutukseen sekä rikollisuuteen. Tutkimus osoitti, että entisillä sijaishuollon asiakkailta on alhaisempi koulutustaso kuin muilla sekä he tekevät suuremmalla todennäköisyydellä rikoksia. Tutkimuksessa selvisi myös, että laitoshoidossa olleilla on vielä suurempi todennäköisyys kouluttautua huonommin ja joutua tuomituksi rikoksesta kuin sijaisperheissä olleilla.

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa Danyko ja tutkijakollegat selvittivät laitoshoidossa olevien, jengeihin liitettyjen nuorten aikuisten taustoilla vaikuttavia riskitekijöitä. He vertasivat tuloksia samanlaisista sosioekonomisista taustoista olevien nuorten kanssa, joita ei ollut yhdistetty mitenkään jengeihin. Tuloksissa selvisi muun muassa, että jengeihin yhdistetyt nuoret olivat suuremmalla todennäköisyydellä olleet sijoitettuna kodin ulkopuolelle sekä kehittyvässä iässä että myöhemmin nuoruudessaan. Lisäksi näitä nuoria oli suuremmalla todennäköisyydellä pahoinpidelty jollain tavalla, kuten fyysisesti tai seksuaalisesti, kuin heitä, joita ei yhdistetty jengeihin.

2 Katujengi käsitteenä

Poliisin hallinnollisen määritelmän mukaan katujengi on “useasta henkilöstä muodostuva pysyväisluonteinen ryhmä, johon kuuluvat henkilöt harjoittavat yhdessä ja toistuvasti rikollista toimintaa, jolla on olennaisia vaikutuksia erityisesti yleisten paikkojen järjestykseen ja turvallisuuteen”.² Eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisten tutkijoiden tekemän Eurogang-tutkimuksen määritelmän mukaan katujengi (tai muu ongelmallinen nuorisoporukka, joka vastaa katujengiä muualla) on mikä tahansa kestävä, katuorientoitunut nuorisoryhmä, jonka osallisuus laittomaan toimintaan on osa sen ryhmäidentiteettiä.³

Poliisi on lisäksi listannut katujengeille yleisiä piirteitä, joihin kuuluvat verkostomaisuus, nuori ikärakenne, huumausaine- ja väkivaltarikollisuus, yhteys kaupunginosaan sekä sosiaalisen median ja populaarikulttuurin merkitys maineen rakentamiselle. Jengeihin liittyvät henkilöt jaotellaan katujengiin kuuluviksi henkilöiksi ja muihin katujengeihin liittyviin henkilöihin. Poliisin mukaan katujengeihin kuuluvista pääosa on 18–30-vuotiaita miehiä ja jengeihin kuuluu Suomessa vain harvoja alaikäisiä henkilöitä ja näistä suurin osa on jo täysi-ikäisyyden kynnyksellä.⁴ Euroopassa on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, että katujengien jäsenten ikä olisi nuorentumassa.⁵

Väitöstutkija ja rikostarkastaja Marko Forssin mukaan tieteellisessä tutkimuksessa katujengien määrittely on ollut vapaamuotoista ja määritelmiltään jokseenkin eriävää. Forssin mukaan katujengeillä on usein oma identiteetti ja nimi, joka liittyy tavallisesti johonkin katuun tai kaupunginosaan. Jengeissä keskeiset toimijat ovat usein kaksikymppisiä miehiä, joista yleensä yksi tai useampi on jonkin asteisia johtohahmoja. Jäsenille ominaista on maahanmuuttajatausta. Forssin mukaan jäsenillä voi olla havaittavissa jengiin liittyviä tunnuksia sosiaalisen median käyttötileissä, puhelimien yhteystiedoissa, pukeutumisessa, erilaisten käsimerkkien käytössä ja joskus tatuoinneissa sekä käytetyssä slangissa. Forss mainitsee, että näille jengeille tyypillistä on jengiytymiseen johtavien suhteiden muodostuminen jo lapsuudessa ja sosiaalisen viiteryhmän muodostuminen tietyn asuinalueen perusteella.⁶

---

² Katujengien rikollisuus, Poliisi.

³ Weerman ym. 2009, s.20.

⁴ Katujengien rikollisuus, Poliisi.

⁵ Alanko ym. 2023, s.29.

⁶ Forss 2023, s. 2–3, 9, 16 ja 22.

3 Kriminologinen näkökulma jengiytymiseen

3.1 Valtavirtakriminologiset näkökulmat

Kriminologisessa tutkimuksessa nuorison jengiytymisen syitä voidaan selittää erilaisten teorioiden avulla. Käsittelen seuraavaksi pintapuolisesti valtavirtakriminologian teorioista oppimisteoriaa sekä leimaamisteoriaa. Tämän jälkeen seuraavassa alaluvussa tarkastelen yksityiskohtaisemmin jengiytymisen alakulttuuria.

Sosiaalisen oppimisen teorian eri elementit tarjoavat näkemyksiä siitä, miten jengin jäseneksi tuleminen ja jäsenenä jatkaminen tapahtuu. 1900-luvun vaikutusvaltaisin kriminologi Edwin H. Sutherland toi kriminologiseen tutkimukseen differentiaalisen assosiaation teorian, jonka hän on tiivistänyt yhdeksään väitteeseen. Kokoavasti rikollisen käyttäytymisen voidaan sanoa olevan oppimisprosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa intiimeissä pienryhmissä, ja opittuun sisältöön kuuluu erilaiset rikolliset tekniikat, asianmukaiset motiivit sekä asenteet, joihin liittyy oikeudellisten normien hylkääminen. Yksilöstä tulee rikollinen, koska tällä on yhteyksiä rikollisen käyttäytymisen malleihin, jotka hän myös omaksuu ja samalla torjuu ei-rikollisen käyttäytymismallin.⁷ Sutherlandin mukaan ratkaisevaa on, millaisen merkityksen henkilö antaa kokemilleen sosiaalisille olosuhteille, ei niinkään olosuhteet itsessään.⁸

On havaittavissa, että rikolliseen toimintatapaan ajaudutaan tietynlaisen prosessin kautta, jossa rikolliset teot opitaan oikeuttamaan. Sutherland väittää, että rikollisen käyttäytymisen assosiaatioon vaikuttaa lakia rikkovalle käytökselle altistumisen yleisyys (frequency), kesto (duration), tärkeys (priority) sekä intensiteetti (intensity)⁹. Hän on esittänyt lisäksi väitteen erilaisten assosiaatioprosessien taustalla vaikuttavista yhteiskunnallisista olosuhteista eli, että yhteiskunnan eri ryhmillä on erilaisia käsityksiä sopivista käyttäytymismalleista. Erilaisten sosiaalisten organisaatioiden ja normatiivisten ristiriitojen vallitessa erityyppiset käyttäytymismallit syntyvät eri assosiaatioiden myötä, rikollinen käyttäytyminen mukaan lukien.

Käyttäytyminen omaksutaan niiden vaikutusten, tulosten tai seurausten perusteella, joita henkilön käyttäytymisestä seuraa tämän ympäristössä. Jengiläiset palkitsevat jäsenten tiettyjä

---

⁷ Laine 2007, s. 119–121.

⁸ Bernard – Snipes – Gerould 2010, s. 181.

⁹ Vold – Bernard 1986, s. 212–213. Vrt. Sykes 1978, s. 270–271. Sykes haastaa Sutherlandin teorian ja väittää, että se on virheellinen monessa suhteessa.

käyttäytymismalleja ja rankaisevat toisia. Rikollinen käyttäytyminen on siten todennäköistä, kun nuoret kehittävät palkitsemisen ja rankaisemisen myötä enemmän rikollisuudelle suotuisia kuin epäsuotuisia määritelmiä. Jengit eivät kannusta jäseniä hankkimaan ystäviä jengin ulkopuolelta, sillä mitä suurempi osuus lähipiiristä on nuorisojengin jäseniä, sitä voimakkaampi sosiaalinen vaikutus pakottaa nuorta aloittamaan ja jatkamaan jengin jäsenenä. Tutkimuksessa on lisäksi selvinnyt, että jengin jäsenillä näyttää olevan enemmän taipumusta differentiaaliseen assosiaatioon kuin nuorilla, jotka eivät ole tekemisissä jengin kanssa. Vaikuttaa siis siltä, että tieto kavereiden liittymisestä jengiin ennustaa paremmin nuoren jengiin liittymistä kuin esimerkiksi rotu, sukupuoli tai asuinpaikka.¹⁰

Nuorten jengiytymistä voidaan tarkastella myös leimautumisteorian näkökulmasta. Teoria perustuu leimaan, jonka muu yhteiskunta asettaa yksilöön ja täten aktiivisesti sulkee tämän yhteisön ulkopuolelle. Ulkoinen leima saa henkilön näkemään itsensä leiman mukaisena rikollisena ja tämän seurauksena hän alkaa käyttäytyä sen edellyttämällä tavalla.¹¹ Leimautumisteorian edustajat Edwin Lemert ja Howard Becker tarkastelevat ilmiötä poikkeavuuden (deviance) näkökulmasta. Becker määrittelee poikkeavan henkilön sellaiseksi, johon leima on lyöty ja viittaa heihin ulkopuolisina. Leimautumisteorian peruslähtökohta on, että yhteisö luo tämän poikkeavuuden, jolloin käyttäytyminen ei itsessään ole poikkeavaa. Poikkeavuus on käytännössä sosiaalisen vuorovaikutuksen prosessi ja leimaus yksilön minuuden muodostumista sosiaalisen ympäristön vaikutuksesta.¹²

Lemert taas on esittänyt, että sosiaalinen reaktio yksittäiseen tekoon voi johtaa siihen, että henkilön minäkäsitys muuttuu. Se voi saada yksilön toimimaan tämän pohjalta, kun hän hyväksyy poikkeavuuden leiman ja alkaa käyttäytyä häneltä odotetun mukaisesti.¹³ Identiteettimuutos onkin teoriassa keskeinen. Rikollisen minäkuvan omaksuminen avaa nuorelle oven rikollisen elämän täysipainoiselle omaksumiselle ja antaa nuorelle mahdollisuuden aloittaa rikollisen uran. Suurin osa nuorisoricollisista ei ole omaksunut rikollisia arvoja, eivätkä he pidä itseään rikollisina, mutta koska käyttäytyminen aiheuttaa muissa kielteisen sosiaalisen reaktion, mikä taistelee nuoren ei-rikollista minäkuvaa vastaan, jossain vaiheessa nuori omaksuu rikollisen minäkuvan. Nuori tekee näin puolustautuakseen

---

¹⁰ Winfree ym. 2001, s. 149–150 ja 153. Ks. myös Zhang ym. 2017, s. 972. Kiinassa tehdyn empiirisen tutkimuksen mukaan rikollisten ystävien omaaminen on suorassa yhteydessä nuoren jengiin liittymisen kanssa.

¹¹ Laine 2007, s. 114.

¹² Jeffery 1990, s. 266.

¹³ Newburn 2007, s. 213.

sosiaalista reaktiota vastaan, sillä nuori, joka pitää itseään rikollisena on vähemmän uhattuna, kun sitten muu yhteiskunta määrittelee hänet sellaiseksi.¹⁴

Erityisesti nuorten kohdalla rikollisen aseman jatkuva korostaminen ja sosiaalinen moittiminen voi johtaa siihen, että nuori ajautuu jengiin. Yksi ratkaisu sosiaalisen hylkiön asemaan on liittyä yhteen samassa asemassa olevien kanssa ja onkin tavallista, että leimatut nuoret viettävät aikaa muiden vastaavalla tavalla leimattujen kanssa.¹⁵ Leimaaminen on siten yhteydessä nuoren jengiytymiseen. Nuoren on helppo kääntyä jengin puoleen, sillä toiset jengin jäsenet hyväksyvät hänet leimasta välittämättä. Olosuhteet ovat otolliset rikollisten alakulttuurien muodostumiselle. Lisäksi jäsenyys jengissä voi lisätä todennäköisyyttä, että nuori turvautuu rikolliseen minäkuvaan sen sijaan, että pyrkisi säilyttämään ei-rikollisen minäkuvan.¹⁶

Nuoret ovat lisäksi yhteiskunnassa sellainen ihmisryhmä, joka tulee leimatuksi varsin herkästi. Aikuiset pitävät nuoria kurittomina, huonokäyttöksinä pikkurikollisina. Itse asiassa nuoriso saattaa laukaista muissa kielteisiä reaktioita ja leimaamista sellaisellakin käytöksellä, joka ei täytä rikoslain tunnusmerkistöä¹⁷. Nuoret tulevat joskus leimatuiksi ilman pätevää syytä. Tosiasia on, että useimmat nuoret kasvavat pois rikollisuudesta ja leima saattaakin olla hyvin vahingollinen nuoren lainkuuliaisuuden palautumiselle. Esimerkiksi lyhytkin vankeusaika saattaa vahvistaa rikollista minäkuvaa – nuori pitää itseään rikollisena ja alkaa käyttäytyä sen mukaisesti.¹⁸

3.2 Nuorisojengialakulttuuri

Tutkittaessa jengiin liittymisen syitä, keskeisenä teemana on yhteiskunnasta poikkeavat alakulttuurit. Alakulttuuri viittaa valtavirrasta poikkeavaan kulttuuriin, ja kulttuurilla taas viitataan yksittäisen yhteisön tapoihin, uskomuksiin, arvoihin ja ennakkoluuloihin, jotka ovat perinteisiä tietyssä sosiaalisessa ryhmässä ja jotka henkilö omaksuu osallistumalla ryhmään.¹⁹ Alakulttuuri on siis kulttuurin sisäinen kulttuuri, jolla on omat ajattelu- ja toimintatavat. Siinä omaksutut arvot ja säännöt poikkeavat valtakulttuurin arvoista ja säännöistä. Albert Cohen on yksi nuorisotalakulttuuritutkimuksen pääedustajista, ja hän on tutkimuksissaan esittänyt, että

---

¹⁴ Vold – Bernard 1986, s. 253–255.

¹⁵ Vold – Bernard 1986, s. 255.

¹⁶ Bernard – Snipes – Gerould 2010, s. 229–230.

¹⁷ Kivivuori ym. 2018, s. 187.

¹⁸ Newburn 2007, s. 221.

¹⁹ Cohen 1955, s. 12.

tällainen alakulttuuri kehittyy, kun nuorilla on yhteisiä sosiaaliseen asemaan liittyviä ongelmia ja alakulttuuri on se, millä ongelmat voidaan ratkaista.²⁰

Jengiä voidaan pitää yhtenä tällaisena alakulttuurina. Sen jäsenet ovat omaksuneet esimerkiksi jengin oman tyylin, slangin, käytännesäännöt ja ideologian. Alakulttuuritutkimuksen avulla voidaan selvittää syitä jengiytymisen taustalla. Lähestyn tässä työssä nuorisojengialakulttuuria arvostuksen ja yhteenkuuluvuuden kautta, joiden avulla selitetään jengiin liittymisen houkuttelevuutta.

Monille nuorille jengiin liittymisen taustalla saattaa vaikuttaa halu saada arvostusta ja hyväksyntää. On ilmeistä, että mahdollisuudet statuksen ja arvostuksen saavuttamiseksi eivät ole samat nuorille, jotka elävät alemmissa yhteiskuntaluokissa. Siten on ymmärrettävä, että heidän pyrkimystasonsa arvostuksen ja statuksen saavuttamisen suhteen sekä sen, mitä näiden tavoitteiden tyydyttäminen vaatii, eroaa todennäköisesti valtavirrasta²¹. Siinä missä lainkuuliainen kansalainen kaksinkertaistaa vaivannäön saavuttaakseen tavoittelemansa arvostuksen ja statuksen, rikollinen keksii kieromman reitin samaan päämäärään, rikollisessa alakulttuurissa. Jengi voi tarjota nuorelle kunnioitusta ja hyväksyntää yhteisössä, jossa hän tuntee olonsa arvostetuksi ja merkittäväksi. Tämä voi houkuttaa nuorta etenkin silloin, kun hän on peräisin heikommasta sosiaalisesta asemasta, jossa hän on tuntenut olonsa hylätyksi ja syrjityksi.

Albert Cohen on tutkimuksissaan esittänyt, että jengin toiminta on usein suorastaan ilkeämielistä ja hyödytöntä – esimerkiksi jäsenten tekemillä varkauksilla ole usein lainkaan motiivia.²² Rikoksia saatetaan tehdä vain huvin vuoksi taikka muiden asukkaiden terrorisoimiseksi. Ei kuitenkaan voida unohtaa, etteikö rikoksilla voisi olla suora yhteys jengin sisäiseen arvostukseen. On havaittu, että mitä laajemmista rikoksista jäsen selviytyy ja osoittaa olevansa ovelampi kuin poliisi, sitä suuremmassa arvossa muut jäsenet häntä pitävät.²³ Arvostusta saadaan siten pelottomalla ja uhkarohkealla käyttäytymisellä. Yhteiskunnassa syrjityillä nuorilla on jengissä mahdollisuus saavuttaa arvostettu status, jonka he kokevat mahdolliseksi lainkuuliaisessa yhteiskunnassa. Muu yhteiskunta saattaa

---

²⁰ Rahman 2022, s. 478.

²¹ Cohen 1955, s. 55.

²² Cohen 1955, s. 25–26.

²³ Miller 2001, s. 274.

toiminnallaan lisäksi työntää nuorta jengiin, jos nuori kokee olevansa vähemmän arvostettu ja ulkopuolinen, eikä näe itsellään tulevaisuutta yhteiskunnassa.

On hyvin varteenotettava mahdollisuus, että osa nuorista liittyy jengiin inhimillisestä tarpeesta kuulua joukkoon. Yhteiskunnassa syrjityt nuoret etsivät hyväksytyksi tulemistä ja mikäli ympärillä oleva yhteisö epäonnistuu tehtävässään, voi nuori hakeutua joukkoon, joka koostuu samalla tavalla syrjityistä yksilöistä. Wijnberg ja Green ovat tutkimuksessaan osoittaneet, että jengin jäsenillä on suuri tarve tuntea kuuluvansa johonkin, minkä lisäksi on esitetty, että ulkopuolisuuden tunne on riskitekijä jengiin liittymiselle. Tutkimukseen vastanneet osallistujat pitivät näitä elementtejä motivoivina tekijöinä, jotka saavat yksilön liittymään jengiin. Osalliset kutsuivatkin jengiyhteyttä veljeydeksi. Nuorten kokema identiteetti- ja kuulumiskriisi ajaa heidät liittymään rikollisjengiin, sillä jengeissä heidän arvostuksensa ja yhteenkuuluvuuden tarpeensa täytetään. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten nuorten syrjintäkokemukset voivat vaikeuttaa nuorten pyrkimystä kehittää kulttuuriin kuulumisen tunnetta ja tietoisuus kulttuuriryhmän kielteisestä vastaanotosta voi vaikuttaa kielteisesti heidän elämänvalintoihinsa.²⁴

---

²⁴ Wijnberg – Green 2014, s. 289–290; Van Ngo ym. 2015, s. 67.

4 Huostaanoton edellytykset

4.1 Kokonaisvaltainen ja yksilöllinen arviointi

Jotta voimme paremmin ymmärtää sijoituksessa olleitten nuorten potentiaalisia syitä liittyä jengeihin, on syytä tarkastella tarkemmin huostaanoton perusteita.

Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 40 §:n mukaisesti lapsi on otettava hyvinvointialueen huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään. Koska huostaanotto on viimesijaisin keino lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi²⁵, ei siihen saman pykälän mukaisesti tule ryhtyä kuin vain, jos avohuollon toimenpiteet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Lisäksi sijaishuollon tulee olla lapsen edun mukaista.

Sosiaalityöntekijän arvioidessa lapsen huostaanoton tarvetta täytyy hänen aina arvioida tilannetta kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena on tehdä sellainen päätös, joka toteuttaa parhaiten lapsen etua. Siksi jokaista tapausta onkin arvioitava yksilökohtaisesti, ottaen erityisesti huomioon lastensuojelulain 40 § päätöstä tehtäessä.

4.2 Kasvuolosuhteiden arviointi

Kasvuolosuhteilla tarkoitetaan lapsen kodin lisäksi myös koko sitä lapsen elämänpiiriä, joka kuuluu tämän huoltajan valvontaan ja kasvatusvastuuseen. Tähän sisältyy lapsen perushoito eli esimerkiksi se, että lapsen tulee saada riittävästi ja monipuolista ravintoa sekä lapsen levontarpeen täyttäminen. Lisäksi tähän sisältyy riittävä ymmärrys ja tuki. Tämä merkitsee esimerkiksi sitä, ettei lapsen kasvatus saa olla liian ankaraa tai välinpitämätöntä.

Kasvuolosuhteita arvioitaessa otetaan huomioon myös se, saako lapsi riittävästi turvaa ja hellyyttä huoltajaltaan/hoitajiltaan. Luonnollisesti kasvuolosuhteisiin sisältyy myös lapsen kasvuympäristö. Tätä arvioitaessa sosiaalityöntekijän tulee puolestaan kiinnittää huomiota

---

²⁵ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

muun muassa siihen, että lapsella on pysyvä ja turvallinen koti, jossa ei vietetä lapselle sopimatonta elämää sekä siihen, että lapsella on pysyviä ihmissuhteita.²⁶

Sosiaalityöntekijän tehtävänä on täten arvioida, millaiset olosuhteet ovat luonteeltaan niin vaarallisia, että huostaanotto on lapselle paras vaihtoehto. Tätä arviointia tehtäessä on tärkeää kuunnella mahdollisesti huostaanotettavan lapsen perheen jokaista osapuolta sekä myös muita lapsen kanssa työskentelevien asiantuntijoiden mielipiteitä. Tämä takaa sen, että lapsen ja perheen tilanne tulee mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti selvitettyksi.

4.3 Lapsen elämäntavan vahingollisuuden arviointi

Elämäntavan vahingollisuutta arvioitaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että käyttääkö lapsi päihteitä sekä lapsen mahdolliseen rikoskäyttäytymiseen. Päihteidenkäytössä kiinnitetään eniten huomiota runsaaseen alkoholin, huumeiden, lääkeaineiden ja/tai liuottimien käyttöön sekä mahdolliseen sekakäyttöön. Puolestaan rikoskäyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa useat näpistykset, murrot, toistuvat huumausainerikokset, vakava väkivaltainen teko tai toistuva väkivaltainen käyttäytyminen. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä koulunkäynnin laiminlyömiseen, epäsosiaaliseen elämäntapaan ja toistuvaan itsetuhoiseen käyttäytymiseen.²⁷

Elämäntavan vahingollisuutta arvioitaessa täytyy kiinnittää huomiota elämäntilanteen kokonaisarviointiin. Yksittäiset tekijät, kuten päihteidenkäyttö, ovat harvoin sellaisinaan huostanoton perusteena. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vasta silloin, jos lapsen huoltaja kieltäytyy viemästä lasta välttämättömäksi arvioituun hoitoon tai silloin, kun mielenterveyspalvelut eivät itsessään ole riittäviä lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.²⁸

4.4 Avohuollon tukitoimien arviointi

Avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut sekä perhekuntoutus.²⁹ Ne ovat kuitenkin usein riittämättömiä sellaisissa tilanteissa, joissa lapsi on välittömässä vaarassa. Tällaisia tilanteita voivat esimerkiksi olla lapsen törkeä pahoinpitely, lapsen heitteillejätto sekä lapsen syyllistyminen vakavaan rikokseen tai tämän

---

²⁶ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

²⁷ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

²⁸ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

²⁹ THL 7.12.2023, lastensuojelun avohuollon tukitoimet.

joutuminen rikoskierteeseen. Tällöin kyse on lapsen turvallisuuden takaamisesta sekä tähän kohdistuneen terveyttä tai kehittymistä uhkaavan vahingollisen toiminnan lopettamisesta.³⁰

Avohuollon tukitoimien järjestäminen ei onnistu silloin, kun lapsi ja/tai tämän vanhemmat eivät ole halukkaita yhteistyöhön tai suoraan vastustavat tukitoimia. Myöskin, jos lasta ja/tai tämän perhettä ei tavoiteta tai, jos lapsi käyttäytyy itsetuhoisesti eikä sitoudu itselleen välttämättömään hoitoon toimivat esteenä avohuollon tukitoimille.

Tukitoimet ovat puolestaan riittämättömiä silloin, kun niitä on kyllä yritetty, mutta positiivisia tuloksia ei ole saavutettu yrityksistä huolimatta.³¹

4.5 Lapsen edun arviointi

Yksi tärkeä huostaanoton edellytys on lapsen etu. Sitä arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, mikä vaihtoehto parhaiten antaa lapselle tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet; mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon; taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen; turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden; itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen; mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omilla asioillaan; sekä kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen (LastensuojeluL 4 §).

Lapsi on aktiivinen toimija omassa elämässään ja tilanteita tuleekin tarkastella lapsen itsensä näkökulmasta. Siksi lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota hänen omaan mielipiteeseensä, joka ei välttämättä aina käy yksiin viranomaisten tai vanhempien mielipiteen kanssa. Sosiaalityössä edun toteuttaminen tarkoittaa sitä, että lapselle tullaan turvaamaan yksilöllisten tarpeiden ja odotusten mukainen kohtelu sekä kehittymisen mahdollisuus. Tämä onkin ratkaiseva tekijä valintoja tehtäessä. Kaikkien lasta koskevien päätösten ja ratkaisujen tulisi olla sellaisia, että ne ovat perusteltavissa lapsen näkökulmasta.³²

---

³⁰ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

³¹ THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

³² THL 7.12.2023, huostaanottotarpeen arviointi.

5 Riskitekijöitä ja syitä jengiytymiselle

5.1 Sosioekonomiset riskit

Euroopan rikoksentorjuntaverkosto (EUCPN) on tunnistanut kolme riskikategoriaa jengiytymiselle: sosioekonomiset riskit, lapsuuden negatiiviset kokemukset sekä yhden tai useamman katujengin läheisyys.³³ Tässä luvussa tarkastelen erityisesti sosioekonomisia riskejä sekä lapsuuden negatiivisia kokemuksia linkittäen ne sekä katujengeihin että lastensuojelulaitoksessa olleisiin nuoriin. Yhden tai useamman katujengin läheisyyttä en tarkastele työssäni lähempää. Mainittakoon kuitenkin, että katujengien läheisyys naapurustossa tai esimerkiksi jengien jäsenien sijoittuminen oppilaaksi tietyissä kouluissa on havaittu lisäävän jengien rekrytointia verrattuna sellaisiin alueisiin, joilla katujengejä ei ole.³⁴

Seuraavaksi työssäni esittämä listaus ei ole tyhjentävä rajallisen tilan vuoksi, mutta myös siksi, että tarkoituksena on tarkastella erityisesti sellaisia riskitekijöitä, joita voidaan havaita sekä jengiin liittymisen taustalla että lastensuojelulaitoksissa olleilla nuorilla.

Yksi iso riskitekijä nuorten rikollisuuden sekä jengiytymisen taustalla on syrjäytymisen tunne sekä kokemus yhteiskuntaan kuulumattomuudesta tai yhteiskunnan vihamielisyydestä itseä kohtaan. Syrjäytymisen syitä on monia, mutta nuorten syrjäytymisen riskeiksi on eritoten tunnistettu matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. Yksittäinen tekijä ei vielä välttämättä aiheuta suurta vaaraa syrjäytymiselle, mutta huono-osaisuuden kasautuessa myös syrjäytymisen riski kasvaa.³⁵ Kriminologiassa onkin havaittu selvä syy-seuraussuhde sosiaalisen huono-osaisuuden sekä rikosalttiuden välillä. Se myös heikentää lasten ja nuorten tietoa ja taitoja kohdata erilaisia turvallisuusuhkia. Avun saatavilla olemisen tiedostaminen, sen pyytäminen tarvittaessa sekä riskikäyttäytymisen välttäminen ovat sellaisia asioita, joihin syrjäytyneet nuoret eivät välttämättä kykene.³⁶ Pekkarinen on havainnut tutkimuksessaan, että esimerkiksi ulkopuolisuuden ja osattomuuden kokemukset ovat lastensuojelun piirissä olleilla nuorilla tavallisempia kuin muilla nuorilla.³⁷

---

³³ EUCPN 2022, s.26.

³⁴ EUCPN 2022, s.26.

³⁵ THL 7.12.2023, nuorten syrjäytymisen ehkäisy.

³⁶ Sutela 2024, s.17.

³⁷ Pekkarinen – Myllyniemi 2018, s.181.

Katujengin jäseniksi hakeutuu usein sellaisia nuoria, jotka ovat itse tai, joiden vanhemmat ovat kokeneet työttömyyttä, ovat matalapalkka-alalla tai ovat muutoin huonommin toimeentulevia. Jengiin liittymisellä nähdään tällöin olevan positiivinen vaikutus omaan elämään, sillä se voi tarjota nuorelle statusta, valtaa sekä yhteenkuuluvuutta³⁸. Myös erityisesti kodin ulkopuolella sijoituksessa olleet nuoret ovat monen eri tutkimuksen perusteella useammin työttöminä tai esimerkiksi kotona hoitamassa lapsia. He ovat myös selkeästi suuremmalla todennäköisyydellä jossain vaiheessa elämäänsä toimeentuloturvan tarpeessa.³⁹ Nämä ilmiöt liittyvät luonnollisesti vahvasti kouluttamattomuuteen, johon paneudun tarkemmin alaluvussa 5.2. Rikoskäyttäytyvät nuoret ovat usein sosioekonomisesti huono-osaisista perheistä, vaikkakin pohjoismaisessa tutkimuksessa ei ole havaittu syy-seuraussuhdetta perheen tulotason sekä nuorten rikollisuuden välillä. Kyseessä on pikemminkin se, että taloudellisesti huono-osaisille perheille vaikuttaa kasautuvan laajasti erilaisia riskitekijöitä.⁴⁰

5.2 Lapsuuden negatiiviset kokemukset

Nuorten rikosten tekoon on muun ohessa yhdistetty koulunkäynnin vähäisyys. Apulaispoliisipäällikkö Seppo Kujalan mukaan jengien jäsenillä on yleensä puutteellinen tilanne työ- ja koulutusmahdollisuuksien suhteen.⁴¹ Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA onkin tutkinut koulutuksen ulkopuolelle jäämisen vaikutuksia rikollisuuteen. Tutkimustulokset osoittavat, että koulutuksen ulkopuolelle jääminen lisää nuoren todennäköisyyttä tulla tuomituksi käräjäoikeudessa peruskoulun päättymisestä seuraavien viiden vuoden aikana. Kuitenkin toisen asteen koulutukseen valituksi tuleminen ei näyttäisi vaikuttavan rikollisuuteen enää 6–10 vuotta peruskoulun päättymisen jälkeen.⁴²

Tietyt tekijät, mitkä heikentävät nuoren sidettä kouluun on katsottu edistävän jengiin liittymistä. Esimerkiksi koulusta erottamisella on nähty olevan yhteys jengiytymiseen – tutkimuksissa on myös osoitettu erilaisia kouluun ja koulutukseen liittyviä riskitekijöitä. Ennakoivia tekijöitä ovat muun muassa alhaiset akateemiset tavoitteet, vähäinen sitoutuminen kouluun sekä opettajien negatiivinen leimaaminen.⁴³ Nuorten subjektiivisten ominaisuuksien

---

³⁸ Haapajarvi ym. 2014, s.710.

³⁹ Kestilä ym. 2014, s. 601–606.

⁴⁰ Sutela 2024, s.17.

⁴¹ Massinen 13.11.2021.

⁴² Huttunen ym. 2019, s. 15–16.

⁴³ Howell – Egley 2005, s. 342 ja 344.

lisäksi huonosti toimivissa kouluissa, joissa opetuslaatu ja ilmapiri ovat epäedullisia, opettajia on liian vähän suhtautettuna oppilaisiin sekä sanktioiden määrä on suuri, on havaittu olevan nuoria, jotka suuremmalla todennäköisyydellä liittyvät jengiin.⁴⁴ Nuoret, jotka tuntevat olonsa haavoittuvaksi kouluympäristössä saattavatkin etsiä suojaajia jengistä.

Väisänen yhdessä kollegoidensa kanssa toteaa tutkimuksessaan, että entisillä sijaishuollon asiakkailta on vertaisiaan matalampi koulutustaso.⁴⁵ Tämä johtuu siitä, että kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla ja nuorilla on usein havaittu olevan koulutukseen sekä koulunkäymiseen liittyviä vaikeuksia. Sijoitus itsessään usein merkitsee muun ohella koulusta saatujen opetus- ja kaverisuhteiden katkeamista.⁴⁶ Kestilän ja muiden tekemän tutkimuksen tulokset osoittivat, että huostassa olleilla nuorilla tutkintoon tähtäävään opiskeluun osallistuminen oli muihin nuoriin nähden selvästi harvinaisempaa. Jo lukio- ja ammattiopinnot olivat epätavallisempia, mutta eritoten korkeakouluopinnot huostaanotetuilla nuorilla olivat erittäin harvinaisia.⁴⁷ Toisaalta tätä selittää myös se, että Ristikari kumppaneineen huomasivat omassa tutkimuksessaan, että tällaisten lasten ja nuorten vanhemmat olivat myös suuremmalla todennäköisyydellä itse matalammin kouluttautuneita.⁴⁸

Nuoren perhetausta on myös yksi linkki nuorisorikollisuuteen ja tätä kautta jengiytymiseen. Perheympäristöön sisältyvällä suojalla tarkoitetaan sellaisia tekijöitä, jotka tarjoavat lapselle turvallisen ja vakaan pohjan kasvulle ja kehitykselle. Tähän kuuluu esimerkiksi läheinen ja pysyvä kiintymyssuhde, hyvät kasvatuskäytännöt ja laadukas vanhemmuus.⁴⁹ Lisäksi lapselle tärkeää on toveripiiri tai osallisuus yhteisössä, jossa ei hyväksytä antisosiaalista käyttäytymistä. Turvallinen kasvuympäristö voi suojata lapsia epäsuotuisalta kehitykseltä, vaikka heillä olisi yksilöllisiä haavoittuvuuksia tai kokemuksia traumaista tai vaikka he olisivat kasvaneet ympäristössä, jossa on sosiaalisia ja taloudellisia riskitekijöitä.⁵⁰

Perherakenteen ja jengiytyämisen välistä yhteyttä tarkastelleet tutkimukset ovat tuottaneet osin ristiriitaisia tuloksia. Joissain tutkimuksissa on havaittu, että äidin yksinhuoltajataloudessa asuminen on yhteydessä poikien jengiytyämiseen miehisen mallin puuttumisen vuoksi. Toisaalta taas vanhempien rikoskäyttäytymisen on katsottu vaikuttavan myös nuoren

---

⁴⁴ Gilman ym. 2014, s. 205.

⁴⁵ Väisänen ym. 2014, s.42.

⁴⁶ Kestilä ym. 2012, s.600.

⁴⁷ Kestilä ym. 2012, s.612.

⁴⁸ Ristikari ym. 2018, s.82.

⁴⁹ Haapasalo 2006, s. 147–148.

⁵⁰ Haapasalo 2006, s. 147–148.

rikoskäyttäytymiseen, ja esimerkiksi rikollista elämäntapaa elävän isän poissaolo lasten keskuudesta saattaa vaikuttaa siten, että lapset saavat pienemmällä todennäköisyydellä vaikutteita häneltä.⁵¹ Vanhempien valvonnalla on myös nähty olevan vaikutusta jengiin liittymisen todennäköisyyteen, sillä nuoret, joita vanhemmat eivät juurikaan valvo, ovat alttiimpia jengiytymiselle. Rikollista käytöstä nuorissa on havaittu lisäksi aiheuttavan vanhempien välinpitämätön käytös, perheen heikko yhteenkuuluvuus, löyhä kuri sekä äidin hellyydenosoituksen puute.⁵² Acosta ja kumppanit havaitsivat, että rikoksia uusivat herkimmin sellaiset nuoret, joiden vanhemmat kokivat, että heillä oli vaikeuksia vanhemmuudessa tai joiden ongelmiin sosiaaliviranomaiset olivat jossain vaiheessa puuttuneet.⁵³ Tutkimuksissa on myös havaittu linkki vanhempien, erityisesti äidin, päihteidenkäytön ja nuoren myöhemmän jengiytymisen välillä.⁵⁴ Tuloksia ei kuitenkaan voi lähteä yleistämään, sillä myös huonoista perhetaustoista tulleista nuorista voi kasvaa lainkuuliaisia kansalaisia. On kuitenkin todettu, että mitä enemmän ongelmia nuorella tai tämän perheellä on, sitä suurempi todennäköisyys on sille, että nuorelle kehittyy jossain vaiheessa antisosiaalista käyttäytymistä, kuten päihteidenkäyttöä tai jengiytymistä.⁵⁵

Kuten sanottu Suomessa ei ole tehty paljoa tutkimusta katujengeistä tai heidän jäseniensä taustoista. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että monilla yllämainituilla tekijöillä, kuten väkivaltakokemuksilla, syrjäytymisellä sekä oppimisvaikeuksilla on usein yhteys paitsi jengiytymiseen, niin myös sijoituksen perimmäisiin syihin.⁵⁶ Kuitenkin Danykon ja kumppaneiden suorittamassa yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että jengien jäsenet olivat erityisesti kehitysvuosinaan eli noin 1–5-vuotiaina olleet hyvin paljon suuremmalla todennäköisyydellä lastensuojelujärjestelmässä (foster care) kuin ei-jengien jäsenet. Samankaltainen iso eroavaisuus oli myös havaittavissa yli 11-vuotiaina lastensuojelujärjestelmässä olleilla.⁵⁷ Tätä tutkimusta ei voida luonnollisesti täysin verrata Suomeen, sillä jokaisella valtiolla on erilaiset lastensuojelujärjestelmät sekä erilainen kulttuuri, mutta nähdäkseni se ja edellä mainitut tekijät osoittavat linkin jengiytymisen ja lastensuojelulaitoksissa sijoituksessa olleitten nuorten taustan välillä olevan olemassa.

---

⁵¹ Sutela 2024, s.19.

⁵² Farmer – Hairston 2013, s. 531–532; Jeffery 1990, s. 320.

⁵³ Acosta ym. 2012, s. 707.

⁵⁴ Danyko – Arlia - Martinez 2002, s. 75.

⁵⁵ EUCPN 2022, s.28.

⁵⁶ Ristikari ym. 2018, s.82.

⁵⁷ Danyko – Arlia - Martinez 2002, s. 73.

6 Ehkäisykeinoja

6.1 Katujengien ehkäisemisestä yleisesti

Jengiytymisen taustalla vaikuttavat tekijät, kuten epävakaa perheympäristö sekä syrjäytyminen yhteiskunnasta, kulkevat pitkälti rinnakkain jengiytymisen ehkäisyn kanssa. Näihin ongelmiin hyvissä ajoin puuttuminen on olennainen keino estää nuoria ylipäänsä jengiytymästä. Selvitän aluksi yleisesti eri ehkäisyn kategorioita. Tämän jälkeen keskityn erityisesti niihin keinoihin, joilla pyritään vaikuttamaan estävästi jengien rekrytointiprosesseihin, sillä näiden keinojen tarkoitus on ehkäistä nimenomaa jengiytymisen taustalla olevia ongelmia.

Tutkimuksellisesti arvioituja keinoja katujengeihin liittyvän rikollisuuden sekä näiden sosiaalisten ongelmien ehkäisyyn on käytössä, ja niillä pyritään ehkäisemään sekä vähentämään katujengien tekemiä rikoksia ja niistä aiheutuvia haittoja. Näillä keinoilla pyritään puuttumaan jengien toimintaan eri vaiheissa jengiytymistä. Osa toimista on selvästi tarkoitettu ehkäisemään jengien rekrytointiprosessia ja ylipäänsä estämään jengeihin kiinnittymistä. Toisenlainen lähestymistapa on saada jo jengeihin liittyneet nuoret pidättäytymään tekemästä väkivaltaisista rikoksista. Lisäksi voidaan yrittää auttaa katujengien jäseniä irrottautumaan jengeistä sekä rikollisesta elämäntavasta. Muita keinoja puuttua jengien toimintaan ovat muun muassa lainsäädännön muutokset sekä rikosoikeusjärjestelmän ja poliisin toimet.⁵⁸

Pohjoismaisessa tutkimuksessa on havaittu, että erityisesti preventiivisistä toimista nuorten ja viranomaisten interaktiivinen yhteistyö vaikuttaisi tuottavan eniten tulosta väkivallan sekä uusintarikollisuuden ehkäisemisessä. Esimerkiksi Tanskassa toimivassa nuorisoneuvottelussa (Ungesamråd/Youth Consultations) viranomaiset keskustelevat ja harkitsevat yhdessä nuoren kanssa alaikäiselle sopivaa rangaistusta. Tällaisen toiminnan on havaittu tilastollisesti merkittävästi vähentäneen alaikäisten rikollisuutta erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa tuomioistuin ja nuorisoneuvottelu ovat yhdessä sopineet nuorelle asianmukaisesta rangaistuksesta. Tulokset antavat kuitenkin ymmärtää, että juuri kaikkein korkeimman riskin nuoret eivät välttämättä hyödy tai halua hyötyä tällaisista interventioista. Olennaista olisikin

---

⁵⁸ Alanko ym. 2023, s.31; *kts. myös* EUCPN 2022, s.24.

tunnistaa nuorten tarpeet ja riskit, jotta oikeanlaisten palvelujen kohdentaminen heille olisi mahdollista.⁵⁹

Suomessa puolestaan rikoksilla oireilevien nuorten auttamiseen erikoistuneet palvelut jakautuvat kolmeen eri kategoriaan: primaaripreventioon, sekundaaripreventioon ja tertiaaripreventioon. Ensisijaista eli primaaripreventiota suorittavat muun muassa koulut, harrastukset sekä nuorisopalvelut. Toissijaista eli sekundaaripreventiota puolestaan esimerkiksi lastensuojelupalvelut, ankkuritoiminta sekä sosiaalipalvelut. Kolmantena nuorten tukena ovat tertiaariprevention palvelut, joita ovat muun muassa rikosseuraamuslaitos, poliisi ja käräjäoikeus.⁶⁰ Näiden palvelujen tarkoituksena on paitsi ehkäistä nuoria tekemästä rikoksia, myös tukea jo rikolliseen toimintaan lähteneitä nuoria ja saada uusiorikollisuutta pienennettyä.

6.2 Jengien rekrytoinnin estäminen

Jengien rekrytoinnin estämiseen pyrkivien ohjelmien ja toimenpiteiden tarkoituksena on pienentää katujengien vaikutusta yhteiskuntaa vähentämällä uusien jäsenten määrää jengeissä. Tämä tapahtuu eritoten pureutumalla niihin syihin, jotka voivat olla jengiytymisen taustalla.⁶¹

EUCPN:n laatimassa katujengien ehkäisyyn niin sanotussa työkalupakissa yhtenä ehkäisykeinona on mainittu perheterapia ja vanhempien tukeminen. Siinä todetaan, että tärkeintä on yhden korjaavan keinon sijaan keskittyä ongelmien korjaamiseen laaja-alaisesti, sillä eri perheillä on erilaiset tarpeet avulle ja yksittäiset ongelmat harvoin ovat syynä perheitten kamppailuille. Ehdotuksena onkin, että tarjolla olevia palveluja voisivat olla esimerkiksi riippuvuuden hoito-ohjelmat, velkaneuvonta, käyttäytymisterapia sekä jopa ihan vain lasten auttaminen kotiläksyjen tekemisessä.⁶²

Ruotsissa ja Tanskassa onkin ollut käytössä multisysteeminen terapia, joka on kuntien sosiaalipalveluiden tarjoama kotona tapahtuva interventio. Sen kohteena ovat sellaiset nuoret, joilla on vakavia käyttäytymisongelmia, kuten esimerkiksi vakavia ongelmia koulussa tai päihteiden väärinkäyttöä. Siinä perheille annetaan suoritettavaksi tehtäviä, joiden ideana on hyödyntää vahvuuksia, kehittää taitoja ja kannustaa perhettä sekä nuoria toimimaan

---

⁵⁹ Alanko ym. 2023, s. 33.

⁶⁰ Alanko ym. 2023, s. 43.

⁶¹ EUCPN 2022, s.26.

⁶² EUCPN 2022, s.28.

vastuullisesti. MST:n vaikuttavuudesta on kuitenkin eriäviä tuloksia ja sen positiivinen vaikutus nuoriin on näyttänyt jäävän pieneksi.⁶³

Suomessa oikeusministeriö on tänä vuonna julkaissut toimenpideohjelman nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi. Sen tarkoituksena on keskittyä muun ohessa tukemaan valtakunnallisten pilotti- ja kehityshankkeiden mukaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, nuoria ja perheitä. Tarkoituksena on yrittää torjua ylisukupolvista syrjäytymistä sekä oppimiseroja ajatellen erityisesti vähävaraisia, työmarkkinoiden ulkopuolella olevia tai muutoin vaikeassa asemassa olevia perheitä. Lisäksi ideana on tällaisten perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten oman osaamisen vahvistaminen heitä kouluttamalla. Tähän on varattu Euroopan unionin rakennerahaston kautta vuosille 2023–2027 yhteensä 23 miljoonaa euroa.⁶⁴ Varsinaisia ehdotuksia näiden tukemistoimenpiteiden suorittamiskeinoiksi ei kuitenkaan ohjelmassa mainita.

EUCPN:n mukaan nuoret, jotka tasaisin väliajoin harrastavat koulun jälkeen urheilullisia tai kultturelleja aktiviteetteja osallistuvat pienemmällä todennäköisyydellä rikolliseen toimintaan tai liittyvät katujengeihin kuin sellaiset nuoret, jotka eivät harrasta tällaisia aktiviteetteja. Harrastaminen on tärkeää, sillä ryhmäaktiviteetit edesauttavat sosiaalista yhtenäisyyttä sekä sosiaalista kontrollia niihin osallistujien saadessa kehittyä itsenäisesti ja nauttia onnistumisista. Täytyy kuitenkin pitää mielessä, etteivät nämä harrastukset itsessään saa olla sellaisia, jotka toimivat kasvualustana rikolliselle toiminnalle. Kun tarkoituksena on tuoda yhteen nuoria, jotka ovat ilmaisseet antisosiaalista käytöstä, ei ole ideaalia, että he ryhtyvät yhdessä ihannoimaan tällaisia käyttäytymismalleja. Siksi on tärkeää, että harrastukset itsessään ovat sellaisia, että ne edistävät positiivista sosialisoitumista ja, että niiden vetäjät, esimerkiksi jalkapallovalmentajat, ovat sellaisia, että myös he osaavat tätä edistää. EUCPN ehdottaa myös esimerkiksi entisten katujengien jäsenten tai muitten vastaavanlaisten potentiaalisten esikuvien ottamista mukaan tapahtumiin, jotta nuorilla voisi olla roolimalleja johdattamassa heitä pois rikolliselta tieltä.⁶⁵

Esimerkiksi Ruotsissa on saatu positiivisia kokemuksia näistä molemmista järjestämällä sekä mahdollisuus päästä pelaamaan jalkapalloa (Midnight Football) että tiedotustoimintaa ja koulutuksia, joissa nuoret, joilla on rikoshistoriaa toimivat positiivisena roolimallina

---

⁶³ Villman – Kaakinen 2024, s. 43–44.

⁶⁴ Järvinen – Alanko – Piispa 2024, s.36.

⁶⁵ EUCPN 2022, s.30–31.

kohderyhmille (D'e'd-projektet/Fryshusets förebyggande ungdomsarbete i Malmö och Helsingborg). Useat nuoret ovat maininneet hankkeiden tukeneen heitä muun muassa ensimmäisen työpaikan saamisessa sekä rikollisen elämäntavan lopettamisessa.⁶⁶ Suomessa ei vastaavaa toimintaa ole toimenpideohjelmassa kehitetty, mutta siinä mainitaan yhtenä toimenpiteenä nuorten ohjaaminen erilaisiin kulttuuri- ja liikuntaharrastuksiin sekä tämän tukeminen. Rahoitusta tai keinoja tämän tukemisen ja ohjaamisen edistämiseksi ei kuitenkaan ohjelman mukaan vaikuta olevan.⁶⁷ Jää siis jokseenkin epäselväksi, miten tämä tullaan toteuttamaan konkreettisesti.

Kolmantena ehkäisevänä keinona EUCPN mainitsee kestävän sosiaalisen kehityksen. Tämän sanotaan olevan todennäköisesti olevan kaikista vaikein toteutettava, mutta se on myös kaikista tehokkain puuttumisen keino. Ideaalia olisi lähestyä ongelmaa pureutumalla poliittisesti niihin sosioekonomisiin haasteisiin, jotka ovat rikollisuuden taustalla: köyhyyteen, työttömyyteen sekä epätasa-arvoon.⁶⁸ Näihin haasteisiin ei oikeusministeriön julkaisemassa toimenpideohjelmassa anneta hirveästi suoria ratkaisuja, vaan nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseen annetaan enemmän käytännönläheisiä puuttumiskeinoja, kuten rangaistusten kiristäminen ja vanhempien kasvatusvastuun vahventaminen edellä mainittujen keinojen lisäksi. Monet toimet kuitenkin oletettavasti vaikuttavat ainakin välillisesti näihin kolmeen haasteeseen.

---

⁶⁶ Villman – Kaakinen 2024, s.26–27.

⁶⁷ Järvinen – Alanko – Piispa 2024, s. 39.

⁶⁸ EUCPN 2022, s.32.

7 Jatkotutkimustarve ja loppupäätelmät

7.1 Jatkotutkimussuunnitelma

Aihetta ei ole Suomessa vielä tutkittu paljoa ja olisikin tärkeää saada tietoa täällä vaikuttavien katujengien jäsenien taustoista, jotta jengiytymisen ehkäisy olisi mahdollisimman tehokasta.

Haastattelisin jengiytymistä eri näkökulmista havaitsevia tahoja ja täten selvittäisin, millaisia syitä jengeihin päätyminen taustalla koetaan olevan sekä millaisista taustoista jengeihin liittyneet nuoret todellisuudessa tulevat. Haastattelun kohteena olisivat ainakin jengien jäseniä, niihin liitettyjä henkilöitä, virkatehtävissään jengejä kohtaavia poliiseja, nuorisotyöntekijöitä, lastensuojelulaitosten työntekijöitä sekä sosiaaliviranomaisia. Tulokset liitettäisiin aiempaan tutkimukseen ja sitä myötä analysoitaisiin, mitkä taustatekijät vaikuttaisivat olevan kaikista yleisimmät Suomessa.

Tutkimus olisi täysin vapaaehtoinen ja haastateltavat olisivat mieluiten täysi-ikäisiä. Jengien jäseniä ei mahdollisesti ole helppoa tai jopa turvallistakaan tavoittaa, mutta ihanteellisesti heistä tavoittaisiin ehkä 20–40. Muita tahoja tulisi haastatella suunnilleen samassa suhteessa pitäen kuitenkin samalla huolta, ettei mikään tietty ryhmä ole yliedustettuna, jotta tulokset ovat mahdollisimman oikeasuuntaiset. Helpoiten tämä todennäköisesti kävisi yhdistelemällä rekisteritietoja, henkilökohtaisia haastatteluja sekä kirjallisia tai sähköisiä kyselyitä. Haastattelut olisivat anonymoijia ja tulokset muodostettaisiin siten, ettei niistä kykene yksilöimään ketään. Asioitten arkaluontoisuuden takia on erittäin tärkeää, ettei kenenkään tutkimukseen osallistuvan vastaajan henkilöllisyys paljastu. Tutkimuksessa tulisi kiinnittää myös huomiota siihen, ettei kenenkään tietyn tahon näkökulma korostu liikaa tutkimuksessa.

7.2 Lopuksi

Tässä ON-työssä olen pyrkinyt selvittämään sekä jengiytymisen taustalla vaikuttavia syitä että vertaamaan näitä syitä lastensuojelulaitoksissa olleitten nuorten potentiaaliseen taustaan selvittääkseni, ovatko he riskiryhmässä jengiytymiselle. Kuten tämän työn perusteella voidaan todeta, syitä jengiytymiseen on monia ja taustalla on havaittavissa paljon yhteiskunnallisia ja sosiologisia tekijöitä. On kuitenkin huomautettava, että katujengiin liittyminen on lopulta yksilöllinen valinta, mutta taustalla mahdollisesti yleisimmin vaikuttavista syistä on tästä huolimatta hyvä olla tietoinen, jotta jengiytymisen ennaltaehkäisy on mahdollista.

Työssä olen käsitellyt jengiytymistä leimautumisteorian, oppimisteorian sekä alakulttuuritutkimuksen avulla. Olen myös tunnistanut jengiytymisen ja sijoituksessa olleitten nuorten taustalla vaikuttavia samankaltaisuuksia jaotellen ne sosioekonomisiin ja lapsuuden traumojen aiheuttamiin riskeihin. Lopuksi selvitin myös keinoja ehkäistä jengiytymistä ja keskityin erityisesti keinoihin, joilla jengien rekrytointia voidaan vähentää vaikuttamalla aiemmin mainittuihin jengiytymisen taustatekijöihin.

Tämä työ osoittaa, että lastensuojelulaitoksissa olleilla nuorilla on monesti taustalla samoja riskitekijöitä, joita myös katujengien jäsenillä esiintyy. Tämä ei kuitenkaan luonnollisesti tarkoita sitä, että kaikki sijoituksessa olleet nuoret tulevat joskus liittymään jengeihin tai, että jengien jäsenillä olisi välttämättä lastensuojelutaustaa. Työn tarkoituksena onkin ollut pikemminkin tuoda esiin niitä yhteneväisyyksiä, joita näillä nuorilla voi olla.

Kansainvälisessä tutkimuksessa linkki näiden kahden asian välillä on kuitenkin havaittu. Olisi ideaalia järjestää vastaavanlainen tutkimus myös Suomen kontekstissa, jotta katujengien ongelmaan voidaan reagoida mahdollisimman tehokkain keinoin. Ylipäänsä on tärkeää pohtia katujengien jäsenten taustoja monipuolisesti, jotta jengiytymisen juurisyihin voidaan puuttua. Nuorten mielenterveyteen, koulutukseen, yhteiskuntaan integroitumiseen ja sosioekonomisiin mahdollisuuksiin tulisi panostaa ja näiden toimien vaikutusta jengiytymiseen tulisi tutkia enemmän. Nuorten jengiytyminen on merkki yhteiskunnan epätasapainosta ja olisikin nähdäkseni hedelmällisempää lähteä pohtimaan, miksi nuoret voivat pahoin sen sijaan, että heitä lähdetään rankaisemaan tästä.

Liite 1. Seminaarityöhön tehdyt muutokset

Seminaarityö, jonka pohjalta lähdin tekemään notaaria on ”Nuorten jengiytymiseen vaikuttavat taustatekijät Suomessa”. Seminaarityöhön osallistuivat minun lisäksi Fanni Aarniva, Linda Åkerblad ja Jenna Virkkala. Kirjoitustyön vastuualueet jaettiin seuraavasti: Linda vastasi 2 luvussa katujengin määrittelystä sekä 3 luvussa West Side Story -elokuvan esittelystä sekä analysoi sen liityntää tutkimukseemme. Jenna vastasi yhdessä Fannin kanssa 5 luvussa jengiytymisen sosioekonomisten taustojen analysoinnista. Minä vastasin 6 luvussa jengiytymisen ennaltaehkäisyn käsittelystä sekä lopuksi oikoluin koko työn ja palautin sen. Fannin päävastuu oli tutkimuksen kriminologisten teorioiden käsittely 4 luvussa. Johdantokappaleen sekä loppupäätelmät ja jatkotutkimussuunnitelman kirjoitimme yhteisvoimin.

Tässä työssä 2.luku vastaa lähes täysin Lindan kirjoittamaa katujengin määrittelyä. Lyhensin määritelmää vain noin sivun mittaiseksi, jotta sain enemmän tilaa muihin osioihin. Työn 3. luku puolestaan on lähes identtinen Fannin kirjoittaman seminaarityön 4.luvun kanssa. Poistin alakulttuuritutkimuksen käsittelystä roadman-termin kokonaan, sillä en kokenut sen olevan kovin relevantti itselle. ON-työn 4. ja 6. luku on täysin omaa tekstiä, mutta 6.1 on otettu suoraan omasta seminaarityön osuudestani. Luvussa 5 kaikki muu on itse kirjoittamaani uutta tekstiä, paitsi 5.2:ssa perheestä ja koulutuksesta puhuttaessa osa otettu Jennan kirjoittamasta tekstistä. Olen kuitenkin itse lisännyt sinne väliin lauseita sekä kirjoittanut kaiken, mikä liittyy sijoituksessa olleisiin nuoriin. Lisäksi olen luonnollisesti poistanut seminaarityöstä kaikki katsomaamme elokuvaa (West Side Story) käsittelevät osuudet.